

Värmdö kommun

134 81 Gustavsberg

[08-570 470 00](tel:08-57047000)

varmdo.kommun@varmdo.se

www.varmdo.se

Riktlinje för tillsyn av enskild huvudman som bedriver fristående förskola och pedagogisk omsorg

Diarienummer: 2023FSN/0015

Lagstadgat styrdokument:

Ersätter styrdokument:

Ansvar: Förskolenämnden

Beslutsdatum: 2023-01-10

Beslutsnivå: Förskolenämnden

Reviderat:

Beslutad riktlinje gäller fr.o.m: 2023-01-10

Uppföljning: Vid nya bestämmelser
eller praxis

Inledning

Kommunen har enligt skollagen 26 kap. 4 § tillsyn över förskola och pedagogisk omsorg som kommunen har godkänt. Denna tillsyn omfattar inte kraven i 6 kap. om åtgärder mot kränkande behandling.

Med tillsyn menas att genom en självständig granskning kontrollera att en verksamhet uppfyller kraven i lagar och andra föreskrifter. Om brister upptäcks vid tillsynen ska kommunen fatta beslut om åtgärder som ska vidtas för att huvudmannen ska rätta till felen som upptäckts vid granskningen¹.

Tillsynens syfte och omfattning

Tillsynen sker i förebyggande syfte och kommunen ska inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning för ökad och upprätthållen kvalitet. Kommunen ska kunna lämna upplysningar om vilka regler som är gällande samt bistå med råd om hur och var verksamheter kan finna vägledning. Dock ska kommunen inte uttala sin ståndpunkt om hur huvudmannen ska handlägga ett konkret ärende².

För att kommunen ska kunna utföra tillsynen har kommunen rätt att på plats granska verksamheten. Det innebär att kommunens företrädare har rätt att få tillträde till de byggnader, lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten. Företrädarna har även rätt att närvara vid verksamhetens utbildningsmoment eller andra tillfällen som inkluderas i tillsynen. Både huvudmannen och anställda är skyldig att på kommunens begäran lämna upplysningar samt tillhandahålla handlingar och annat material som behövs för tillsynen³ Om kommunen vägras ta del av handlingar och annat material kan det komma att påverka beslutet om godkännande. Vidare kan kommunen förelägga den enskilde att fullgöra sina skyldigheter⁴.

¹ Skollagen (2010:800) 26 kap. 2 §

² Prop. 2009/10:165 s. 545

³ Skollagen (2010:800) 26 kap. 6 och 7 §§

⁴ Skollagen (2010:800) 26 kap. 8 och 27 §§

Tillsynens utförande och innehåll

Tillsynen genomförs i olika former med olika granskningsområden. Skillnader kan även förekomma huruvida det är tillsyn av förskoleverksamhet eller pedagogisk omsorg då kraven i skollagen (2010:800) till viss del skiljer sig. I Värmdö kommun tillämpas fyra typer av tillsyn

- Regelbunden
- Riktad
- Kvalitetsgranskning
- Etableringskontroll

Regelbunden tillsyn

Regelbunden tillsyn ska genomföras vid fristående verksamheter minst en gång vart annat år. Minst sex veckor före inplanerat tillsynsbesök meddelas respektive verksamhet att kommunen ska genomföra tillsyn, vilka datum och tider det berör, vilken personal som ska närvara samt vilken tid berörd personal ska avsätta. Både rektor och huvudman ska göra sig tillgänglig för tillsynen. Kommunen efterfrågar samtidigt uppgifter från verksamheten genom formulär som huvudmannen och verksamheten ska besvara. Utifrån det inkomna materialet förbereds tillsynsbesöket.

I tillsynen granskas verksamhetens rutiner och kvalitet för att säkerställa att verksamheten arbetar utifrån de nationella målen enligt skollagen (2010:800), läroplanen för förskola och de allmänna råden som styr verksamheten. Centrala områden är exempelvis systematiskt kvalitetsarbete, personal, barngrupper, öppettider samt säkerhet. För fristående förskolor granskas även huvudmannens ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten med god kvalitet. Om huvudmannen är en del av en koncern kan även koncernens ekonomi räknas med om omständigheterna så kräver. Vidare kan även sådant som är särskilt motiverat i det enskilda fallet också ingå i tillsynen. Regelbundna tillsynen dokumenteras i en rapport och beslut.

I samband med den regelbundna tillsynen genomförs också en ägar- och ledningsprövning av den fristående verksamhetens ägar- och ledningskrets.

Prövningen avser om kretsen är lämplig att bedriva verksamheten och om de har tillräckligt med insikt och kunskap om de regelverk som gäller för verksamheten. I ägar- och ledningsprövningen ingår även granskning av de ekonomiska förutsättningarna⁵.

Riktad tillsyn

Om kommunen får indikationer på att en fristående verksamhet möjligtvis har brister kan kommunen komma att genomföra riktad tillsyn. Bedömning av behovet av tillsyn görs i varje enskilt fall. Indikationer kan komma antingen vid annan form av tillsyn eller genom anmälan och klagomål. Hur tillsynen sker beror på vilka brister kommunen har fått indikationer om och begränsas endast till indikationsområdet. Kommunen kan komma att begära in dokumentation, genomföra intervjuer och anmälda eller oanmälda tillsynsbesök. Riktad tillsyn utmynnar i ett beslut.

Kvalitetsgranskning

Kommunen kan på eget bevåg genomföra kvalitetsgranskning hos både kommunala och fristående verksamheter. Kvalitetsgranskningen fördjupar sig på en utvald del hos verksamheten för att påvisa angelägna utvecklingsområden. Syftet är att ge vägledning och råd. Kvalitetsgranskning utmynnar inte i sanktionsåtgärder vid brister men kan leda till annan form av tillsyn.

Etableringskontroll

När en ny förskola har öppnat i Värmdö kommun genomför utbildningskontoret en etableringskontroll. En etableringskontroll innebär att utbildningskontoret granskar att den godkända huvudmannen bedriver verksamheten i enlighet med de föreskrifter som gäller för verksamheten. Framför allt kontrolleras de delar som huvudmannen i ansökan ännu inte kunde redogöra för, till exempel huvudmannens tillgång till behörig personal, att rektor anställts samt kontroll av rutiner och godkännanden. Granskningen sker genom att kommunen begär att huvudmannen skickar in ett formulär med tillhörande dokument samt att tillsynsansvariga besöker

⁵ Enligt skollagen 2 kap. 5 § ska fristående verksamheter vid förändringar i ägar- och ledningskretsen anmäla detta till kommunen som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen. Vid varje inkommen anmälan ska utbildningskontoret genomföra en ny ägar- och ledningsprövning

verksamheten. Etableringskontrollen sker så nära inpå verksamhetsstart som möjligt.

Rapportering och beslut efter tillsyn

Kommunens tillsyn dokumenteras olika beroende på typ av tillsyn. Den regelbundna tillsynen dokumenteras i en rapport som anger om verksamheten lever upp till kraven enligt gällande föreskrifter och anger om det förekommer brister i verksamheten. Av rapporten framkommer om åtgärder behöver vidtas, vilka åtgärder som i så fall behöver vidtas och om ytterligare redovisning därmed krävs. Varje år sammanställs en sammanfattande rapport över den tillsyn som har genomförts och överlämnas för beslut till nämnden.

Möjliga ingripanden i tillsynen

Om det upptäcks brister vid tillsynen kan det bli aktuellt för kommunen att ingripa mot den enskilda huvudmannen. Då huvudmannen har det yttersta ansvaret för att utbildningen eller verksamheten bedrivs enligt bestämmelserna riktas alltid sanktioner mot huvudmannen. Kommunens sanktionsmöjligheter regleras i skollagen (2010:800) 26 kap. Sanktioner riktas mot huvudmän när det skett en överträdelse, vars innebörd är en avvikelse från de krav som följer av gällande författningar⁶.

Sanktionstrappa

Kommunen har olika möjligheter till ingripande i tillsynen som tydliggörs i nedanstående sanktionstrappa. Sanktionerna är uppdelade i nivåer utifrån allvarlighetsgrad av upptäckta brister. Följande punkter utgör inte sanktioner:

- Den enskilde huvudmannen uppfyller samtliga krav i lagar och föreskrifter varmed *tillsynen avslutas*.
- Kommunen upptäcker brister som är att anse som ringa, enskilda huvudmannen vidtar nödvändig rättelse eller särskilda skäl föreligger för överträdelsen. Vid dessa omständigheter kan *kommunen avstå från att ingripa*. Kommunen kan avstå från att ingripa om exempelvis

⁶ Prop. 2009/10:165 s. 546

- I. Överträdelsen inte resulterat i negativa konsekvenser för annan enskild
- II. Rättelse vidtas skyndsamt
- III. Om verksamhetsansvarig själv anmält bristen eller försökt

Figur 1. Sanktionstrappa baserat på Skollagen 26. kap skollagen (2010:800).

- **Tilldelning av anmärkning**

Om kommunen upptäcker en mindre allvarlig överträdelse under tillsynen kan huvudmannen tilldelas en anmärkning. Huvudmannen ska då inom viss tid åtgärda de brister som kommunen angett i beslutet. Om rättelse inte vidtas kan kommunen tillämpa högre nivå av sanktion.

- **Tilldelning av föreläggande**

Om huvudmannen inte uppfyller kraven i gällande föreskrifter kan kommunen besluta om föreläggande för huvudmannen att åtgärda aktuella brister. I beslutet framgår det vilka brister beslutet gäller och tidsfrist för åtgärder att vidtas. Föreläggande kan även tilldelas om huvudmannen inte följer kraven i beslutet om godkännande som enskild huvudman. Beslut om

föreläggande gäller omedelbart och kan förenas med vite⁷. Exempelvis kan otillåtna avgifter leda till föreläggande. Föreläggande kan endast tilldelas om huvudmannen har faktiska och rättsliga möjligheter att följa förelägget. Beslut om vitesföreläggande kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

- **Återkallelse av godkännande**

Återkallelse av godkännande kan ske om den enskilda huvudmannen begär det eller om kommunen beslutar om det. Kommunen kan återkalla godkännandet på två grunder

- I. Om ett föreläggande att åtgärda brister som tilldelats den enskilde huvudmannen inte följs och om missförhållandet är allvarligt eller,
- II. Om den enskilde huvudmannen inte uppfyller godkännandekraven

- **Tillfälligt verksamhetsförbud**

Kommunen kan tills vidare, helt eller delvis, tilldela enskilda huvudmannen tillfälligt verksamhetsförbud. Förbud kan ske om det är sannolikt med beslut om återkallelse av godkännande och om beslutet inte kan avvakta med hänsyn till allvarlig risk för barnens hälsa, säkerhet eller annan särskild anledning. Om inte annat beslutas gäller förbudet omedelbart och gäller i högst sex månader⁸.

Uppföljning

Uppföljning av riktlinjer sker vid nya bestämmelser eller praxis.

⁷ Skollagen (2010:800) 26 kap. 10 och 27 §§

⁸ Skollagen (2010:800) 26 kap. 18 §